

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН ПЛЕНУМУНУН ТОКТОМУ

2025-жылдын 25-декабры

Бишкек шаары

№35

1995-жылдын 28-апрелиндеги №1-01 “Балдарды тарбиялоого байланышкан иштер боюнча соттук практика жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Пленумунун токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун 1995-жылдын 28-апрелиндеги №1-01 “Балдарды тарбиялоого байланышкан иштер боюнча соттук практика жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Пленумунун токтомун колдонууда мыйзамдарга ылайык келтирүү максатында, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Пленуму Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 98-беренесинин 3-бөлүгүнө, Кыргыз Республикасынын “Кыргыз Республикасынын Жогорку соту жана жергиликтүү соттор жөнүндө” конституциялык Мыйзамынын 18-беренесине таянып,

Т О К Т О М К ы л а т:

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Пленумунун 1995-жылдын 28-апрелиндеги №1-01 “Балдарды тарбиялоого байланышкан иштер боюнча соттук практика жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Пленумунун токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр киргизилсин:

1) токтомдун Преамбуласы төмөнкүдөй редакцияда баяндалсын:

“Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 20-беренесине ылайык, үй-бүлө, коом, энелик жана балалык коомдун жана мамлекеттин коргоосунда турат. Балдар - Кыргыз Республикасынын эң маанилүү баалуулугу. Мамлекет балдардын ар тараптуу руханий, адеп-ахлактык, интеллектуалдык жана дене тарбиялык өнүгүшүнө, алардын жарандык-патриоттук тарбияланышына өбөлгө түзгөн шарттарды түзөт.

Ушуга байланыштуу, соттордун ишмердүүлүгүндө балдарды тарбиялоого байланышкан сот иштерин, ата-энелик укуктардан ажыратуу жана ата-энелик укуктардан ажыратпастан балдарды алып коюу боюнча иштерди туура жана ыкчам чечүү маанилүү орунду ээлейт.

Балдарды тарбиялоого байланышкан иштер боюнча мыйзам нормаларын колдонууга байланышкан айрым маселелерди чечүүдө бирдиктүү соттук практика жок болгондуктан, алар боюнча тиешелүү түшүндүрмөлөрдү берүү зарыл.”;

2) токтомдун 2-пункту төмөнкүдөй редакцияда баяндалсын:

Соттор төмөнкүлөрдү эске алышы керек. Республиканын мыйзамдарына ылайык сот тарабынан кароого тийиш болгон талаштарга төмөнкүлөр кирет: ата-энелер өз-өзүнчө жашаган учурда баланын жашаган жерин аныктоо жөнүндө; баладан өзүнчө жашаган ата-

эненин ата-энелик укуктарын жүзөгө ашыруусу жөнүндө; баланын жакын туугандары менен баарлашуусуна тоскоолдуктарды жоюу жөнүндө; мыйзамга же соттун чечимине негизделбестен кармалып турган баланы ата-энесине кайтарып берүү жөнүндө; мыйзамдуу негизсиз баланы өзүндө кармап турган ар кандай адамдардан камкорчуларга (көзөмөлчүлөргө) караштуу баланы кайтарып берүү жөнүндө; мыйзамга негизделбестен башка адамдар тарабынан кармалып турган баланы асырап алган ата-энеге кайтарып берүү жөнүндө; ата-энелик укуктардан ажыратуу жөнүндө; ата-энелик укуктарды калыбына келтирүү жөнүндө; ата-энелик укуктарды чектөө жөнүндө; ата-энелик укуктарды чектөөнү жокко чыгаруу жөнүндө; баланын өмүрүнө же саламаттыгына коркунуч жаралган учурда баланы үй-бүлөдөн тышкары жайгаштыруу жөнүндө; асырап алуу же асырап алууну жокко чыгаруу жөнүндө жана башка иштер;

3) токтомдун 3-пунктундагы “республиканын Нике жана үй-бүлө кодексинин 74-беренеси” деген сөздөр “Кыргыз Республикасынын Үй-бүлө кодексинин 70-беренеси” деген сөздөр менен алмаштырылсын жана мындан ары текст боюнча;

4) токтомдун 5-пункту боюнча:

- биринчи абзацтагы “республиканын Нике жана үй-бүлө кодексинин 76-беренеси” деген сөздөр “Кыргыз Республикасынын Үй-бүлө кодексинин 73-беренеси” деген сөздөр менен алмаштырылсын жана мындан ары текст боюнча;

- төртүнчү абзацтагы “камкордук жана көзөмөл органдарынын же прокурордун доосу боюнча баланы камкордук жана көзөмөл органдарынын кароосуна өткөрүп берет” деген сөздөр “балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын же прокурордун доосу боюнча баланы балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын аймактык бөлүмүнүн кароосуна өткөрүп берет” деген сөздөр менен алмаштырылсын;

5) токтомдун 7-пункту боюнча:

- биринчи абзацтагы “КоБСтин 76-беренеси” деген сөздөр “Кыргыз Республикасынын Үй-бүлө кодексинин 71-беренеси” деген сөздөр менен алмаштырылсын;

- токтомдун пунктунун бүтүндөй тексти боюнча “камкордук жана көзөмөл органдары” деген сөздөр тиешелүү жөндөмөлөрдө “балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын аймактык бөлүмчөсү” деген сөздөр менен алмаштырылсын;

6) токтомдун 8-пунктундагы “КоБСтин 83-беренеси” деген сөздөр “Кыргыз Республикасынын Үй-бүлө кодексинин 76-беренеси, 92-беренеси” деген сөздөр менен алмаштырылсын жана мындан ары текст боюнча;

7) токтомдун 9-пункту төмөнкүдөй редакцияда баяндалсын:

- “Кыргыз Республикасынын Үй-бүлө кодексинин 75-беренесине ылайык ата-энелик укуктардан ажыратуу сот тартибинде жүргүзүлөт. Ата-энелик укуктардан ажыратуу жөнүндө иштер ата-энелердин биринин (аларды алмаштырган адамдардын), прокурордун, ошондой эле жашы жете элек балдардын укуктарын коргоо милдети жүктөлгөн органдардын же мекемелердин (ата-энелик камкордугусуз калган балдарды

коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын аймактык бөлүмдөрүнүн жана башка) арызы боюнча каралат”.

8) токтомдун 10-пунктунун экинчи абзацы төмөнкүдөй редакцияда баяндалсын:

- “Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 74-беренесинде каралган учурларда камкорчуларды жана көзөмөлчүлөрдү өздөрүнө жүктөлгөн милдеттерди аткаруудан бошотуу жана/же четтетүү маселеси сот тартибинде чечилет”;

9) токтомдун 12-пункту төмөнкүдөй редакцияда баяндалсын:

- “Иштин жагдайларын жана ата-энелердин балдарга карата болгон мамилесинин мүнөзүн ар тараптуу тактоо максатында ата-энелик укуктардан ажыратуу жөнүндө доолор жоопкерлердин катышуусу менен, ошондой эле прокурордун жана балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын аймактык бөлүмдөрүнүн милдеттүү катышуусу менен каралат”;

10) токтомдун 14-пунктунун экинчи абзацындагы “КоБСтин 81-беренеси” деген сөздөр “Кыргыз Республикасынын Үй-бүлө кодексинин 74-беренеси” деген сөздөр менен алмаштырылсын жана мындан ары текст боюнча;

11) токтомдун 15-пункту боюнча:

- пункттун бүтүндөй текстинде “камкордук жана көзөмөл органы” деген сөздөр тиешелүү жөндөмдө “балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын аймактык бөлүмү” деген сөздөр менен алмаштырылсын;

- алтынчы абзац төмөнкүдөй редакцияда баяндалсын:

“Сот ата-энелик укуктардан ажыратуу жөнүндө соттун чечими күчүнө кирген күндөн тартып үч күндүн ичинде соттун бул чечиминин көчүрмөсүн баланын туулгандыгы боюнча мамлекеттик каттоо жүргүзүлгөн жарандык абалдын жазуу органына жана балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын аймактык бөлүмүнө жөнөтүүгө милдеттүү”;

12) токтомдун 16-пункту боюнча:

- биринчи абзацтагы “КоБСтин 83-беренесинин 2-бөлүгү” деген сөздөр “Кыргыз Республикасынын Үй-бүлө кодексинин 75-беренесинин 3-пункту” деген сөздөр менен алмаштырылсын;

- үчүнчү абзацтагы экинчи сүйлөм алып салынсын;

13) токтомдун 19-пунктунун бүтүндөй текстинде “камкордук жана көзөмөл органы” деген сөздөр тиешелүү жөндөмдө “балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын аймактык бөлүмү” деген сөздөр менен алмаштырылсын;

14) токтомдун 20-пункту төмөнкүдөй редакцияда баяндалсын:

- “Сот, эгерде баланы ата-эненин (алардын биринин) колунда калтыруу шарттарга жараша бала үчүн кооптуу деп таанылса, ата-энелерден (алардын биринен) көз карандысыз жагдайлардан (психикалык оору же башка курч оору, оор кырдаалдын топтолушу) улам, ата-энелик укуктарды чектөө жөнүндө чечим чыгара алат.

Эгерде ата-энелердин (алардын биринин) жүрүм-туруму бала үчүн коркунучтуу болсо, бирок ата-энелердин (алардын биринин) ата-энелик укуктарынан ажыратуу үчүн жетиштүү негиздер аныкталбаган учурларда дагы, ата-энелик укуктарды чектөө мүмкүн.

Эгерде мыйзам менен белгиленген асырап алууну жокко чыгаруу негиздери жок болсо, ата-энелик укуктарды чектөө боюнча маселе асырап алуучуларга да, ушундай эле чечим чыгарылышы мүмкүн.

Ата-энелик укуктарды чектөө жөнүндө иштер прокурордун жана балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын аймактык бөлүмүнүн катышуусу менен каралат”.

15) токтомдун 24-пункту боюнча:

- биринчи абзацтагы “КоБСтин 91- жана 151-беренелери боюнча ишке камкордук жана көзөмөл органы тартылышы керек” жана “мамлекеттик башкаруу органы” деген сөздөр “Кыргыз Республикасынын Үй-бүлө кодексинин 75- жана 78-беренелери боюнча ишке балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын аймактык бөлүмү тартылышы керек” жана “балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган” деген сөздөр менен тиешелүүлүгүнө жараша алмаштырылсын;

- экинчи абзацтагы “камкордук жана көзөмөл органы” деген сөздөр “балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын аймактык бөлүмү” деген сөздөр менен алмаштырылсын.

16) токтомдун 25-пунктунун биринчи абзацында “камкордук жана көзөмөл органы” деген сөздөр “балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын аймактык бөлүмү” деген сөздөр менен алмаштырылсын;

17) токтомдун 26-пунктунда “камкордук жана көзөмөл органы” жана “баланы сурап алуу” деген сөздөр тиешелүүлүгүнө жараша “балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын аймактык бөлүмү” жана “баланы анын пикирин аныктоо үчүн сурап алуу” деген сөздөр менен алмаштырылсын;

18) токтомдун 28-пункту төмөнкүдөй редакцияда баяндалсын:

“Кыргыз Республикасынын Салык эмес кирешелер боюнча кодексинин 141-беренесинин 16- жана 37-пункттарына ылайык, балдарды тарбиялоого байланышкан иштер боюнча мамлекеттик алым төлөмүнөн прокурор - жеке жана юридикалык жактардын кызыкчылыктарына байланыштуу арыздары үчүн, ошондой эле балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган - өзүнүн милдеттери менен укуктарын жүзөгө ашырууга түздөн-түз тиешелүү арыздары үчүн бошотулат”;

20) токтомдун 29-пункту боюнча:

- биринчи абзацтагы “ГПКнин 208-беренеси” деген сөздөр “ГПКнин 212-беренеси” деген сөздөр менен алмаштырылсын;

- экинчи жана үчүнчү абзац төмөнкүдөй редакцияда баяндалсын:

“Баланы алуу жана бала менен баарлашуу укугун жүзөгө ашыруу боюнча соттун чечимин мажбурлап аткаруу Кыргыз Республикасынын “Сот аткаруучуларынын абалы жана аткаруу өндүрүшү жөнүндө” Мыйзамынын 14-бөлүмүнүн нормаларына ылайык жүргүзүлөт”.

21) токтомдун 30- жана 31-пункттары күчүн жоготту деп таанылсын.

2. Бул токтом Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Регламенти менен белгиленген тартипте жана мөөнөттөрдө күчүнө кирет.

**Кыргыз Республикасынын
Жогорку сотунун төрагасы**

М.А. Сатыев

**Пленумдун катчысы,
Кыргыз Республикасынын
Жогорку сотунун судьясы**

Т.Т. Чаргынова